

HARRIS, O'BOYLE & WARBRICK
AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ HUKUKU

İçindekiler

Önsöz	V
Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Komisyonu.....	XXXIII

Birinci Kısım

AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ'NİN KAPSAMI

1

AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ'NİN KAPSAMI

1. ARKAPLAN	3
2. MADDİ GÜVENCELER	4
3. STRAZBURG KORUMA MEKANİZMASI	5
4. SÖZLEŞMENİN YORUMLANMASI	6
I. GENEL YAKLAŞIM	6
II. SÖZLEŞME'NİN KONUSU VE AMACINA YÖNELİK VURGU.....	6
III. DİNAMİK YORUM	8
IV. FİKİR BİRLİĞİNİN (KONSENSÜS) ROLÜ	9
V. ORANTILILIK İLKESİ	12
VI. ADİL BİR DENGE	13
VII. TAKDİR YETKİSİ DOKTRİNİ	14
VIII. İKİNCİLLİK İLKESİ	17
IX. DÖRDÜNCÜ DERECE DOKTRİNİ	17
X. ETKİLİ YORUM	18
XI. SÖZLEŞME'NİN BİR BÜTÜN OLARAK YORUMLANMASINDA YEKNESAKLIK.....	18
XII. METNİN AÇIK ANLAMINDAN KAYNAKLANAN SINIRLILIKLAR.....	19
XIII. HUKUK KAVRAMI VE SÖZLEŞMEDEKİ DİĞER KAVRAMLARIN ÖZERK ANLAMI	19
a. Genel Olarak.....	19
b. Hukuk/yasa/yasal kelimelerinin anlamı	20
XIV. HAZIRLIK ÇALIŞMALARINA (TRAVAUX PREPARATOIRES) BAŞVURULMASI	22
XV. MAHKEMENİN YORUMLAYICI ROLÜ	22

5. NEGATİF VE POZİTİF YÜKÜMLÜLÜKLER İLE DRITTWIRKUNG.....	24
6. ÇEKİNCELER.....	27
7. ULUSAL HUKUKTA SÖZLEŞME'NİN YERİ.....	29
I. SÖZLEŞME'NİN ULUSAL HUKUKTA UYGULANMASI.....	29
II. ADİL TAZMİNE HÜKMEDİLMESİ VE STRAZBURG KARARLARININ İCRASI.....	31
8. SÖZLEŞME VE AVRUPA BİRLİĞİ.....	33
9. KAZANIMLAR VE BEKLENTİLER.....	34
I. ULUSLARARASI İNSAN HAKLARI HUKUKUNA KATKISI.....	34
II. AVRUPA'DA İNSAN HAKLARININ KORUNMASINA ETKİSİ.....	35
a. Ulusal hukuk üzerinde etkisi.....	35
b. Bireyler için bir başvuru yolu.....	36
III. BEKLENTİLER.....	38

İkinci Kısım
İŞLEYİŞ MEKANİZMASI

2

**BAŞVURULARIN
KABUL EDİLEBİLİRLİĞİ**

1. KABUL EDİLEBİLİRLİK KOŞULLARINA GENEL YAKLAŞIM.....	45
2. KABUL EDİLEBİLİRLİK KOŞULLARININ DEVLETLERARASI BAŞVURULARDA UYGULANMASI.....	47
3. İÇ HUKUK YOLLARININ TÜKETİLMESİ.....	49
I. KURALIN AMACI VE İÇERİĞİ.....	49
II. KURALIN TEMEL GEREKLİLİKLERİ.....	50
a. Şikâyetin özünün dile getirilmesi.....	50
b. Yetkili ulusal makamlar.....	51
c. Usule ilişkin kurallara ve sürelere riayet.....	51
III. İSPAT KÜLFETİ.....	53
IV. HUKUK YOLLARININ MEVCUDİYETİ VE ETKİLİLİĞİ.....	53
V. ÇEŞİTLİ HUKUK YOLLARI.....	54
VI. YÜKSEK MAHKEMELERE BAŞVURU.....	55
VII. OLAĞANÜSTÜ YA DA TAKDİRE BAĞLI HUKUK YOLLARI.....	58

VIII. ÖZEL KOŞULLAR VE İÇ HUKUK YOLLARINI TÜKETME YÜKÜMLÜLÜĞÜNDEN MUAFİYET	59
4. ALTI AY KURALI	61
I. KURALIN AMACI	61
II. İÇ HUKUKTAKİ NİHAİ KARARIN TARİHİ	62
III. DEVAM EDEN DURUMLAR	64
IV. BAŞVURU TARİHİ	65
V. BAŞVURUNUN DEĞİŞTİRİLMESİ	66
5. DİĞER KABUL EDİLEMEZLİK SEBEPLERİ	66
I. İSİMSİZ BAŞVURULAR ((35(2)(A) MADDESİ)	67
II. II. ESAS OLARAK AYNI BAŞVURULAR ((35(2)(B) MADDESİ)	68
a. Mahkeme tarafından daha önce incelenmiş olmak	68
b. Uluslararası diğer bir soruşturma veya çözüm mercii	69
III. BAŞVURUNUN AÇIKÇA DAYANAKTAN YOKSUN OLMASI (35(3) MADDESİ)	72
IV. BAŞVURU HAKKININ KÖTÜYE KULLANILMASI ((35(3)(A) MADDESİ)	73
V. ÖNEMLİ OLMAYAN ZARAR (35(3)(B) MADDESİ)	75
a. Önemli olmayan zarar nedir?	75
b. İnsan haklarına saygının başvurunun esasının incelenmesini gerektirip gerekmediği koşulu	78
c. Bir ulusal mahkeme tarafından usulüne uygun olarak incelenmiş olmak	79
6. MAHKEMENİN YETKİSİ	80
I. KİŞİ BAKIMINDAN YETKİ (RATIONE PERSONAE)	81
a. Taraf devlet	81
b. Mağdur Statüsü	84
c. Başvuru yapıldıktan sonra mağdur statüsünün kaybı	88
d. Başvuru yapılmadan önce başvuruöçünün ölümü ya da ehliyetsizliği (“dolaylı mağdurlar”)	89
e. Başvuruöçünün başvuru yapıldıktan sonra ölümü	92
II. KONU BAKIMINDAN YETKİ (RATIONE MATERIAE)	94
III. ZAMAN BAKIMINDAN YETKİ (RATIONE TEMPORIS)	95
a. Başvuruya neden olan maddi vakıalar	95
b. Sözleşme’deki hakkın kapsamı	96
IV. YER BAKIMINDAN YETKİ (RATIONE LOCI)	98
a. 1. maddedeki “yetki alanı” kavramı	98
b. 56. madde	99

3

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ: YAPISI, UYGULAMASI VE USULÜ

1. MAHKEMENİN YAPISI.....	103
I. YENİ MAHKEMENİN KURULUŞU.....	103
II. MAHKEMENİN YAPISI.....	105
III. YARGIÇLARIN SEÇİMİ.....	107
IV. GÖREVE UYGUN OLMAMA VE ÇEKİLME.....	109
V. <i>AD HOC</i> YARGIÇLAR VE ORTAK YARAR İÇİN YARGIÇLAR.....	110
VI. MAHKEMENİN YAPISI: GENEL KURUL, TEK YARGIÇLAR, KOMİTELER, DAİRELER, BÜYÜK DAİRE.....	111
VII. MAHKEME YAZI İŞLERİ.....	111
2. MAHKEME ÖNÜNDEKİ USUL (I): BAŞVURUDAN ESAS HAKKINDAKİ KARARA.....	113
I. BİREYSEL BAŞVURULAR.....	113
II. BİREYSEL BAŞVURU HAKKININ ETKİLİ OLARAK KULLANIMININ ENGELLENMESİ.....	113
III. DEVLETLER ARASI BAŞVURULAR.....	115
IV. BAŞVURU.....	117
V. BAŞVURU NASIL YAPILMALIDIR.....	117
VI. DAVALARIN İNCELENMESİNDE ÖNCELİK POLİTİKASI.....	118
VII. TEK YARGIÇ USULÜ.....	119
VIII. KOMİTE USULÜ.....	120
IX. DAİRE USULÜ: BİLDİRİM VE BİRLEŞİK USUL.....	121
X. BÜYÜK DAİRE.....	122
XI. İÇTİHAT BİRLİĞİNİN SAĞLANMASI İÇİN DAHİLİ MEKANİZMA.....	125
XII. DOSTANE ÇÖZÜM VE TEK TARAFLI BEYANLAR.....	126
XIII. DAVALARIN KAYITTAN DÜŞÜRÜLMESİ — 37. MADDE.....	129
XIV. KARARLARIN DÜZELTİLMESİ, YORUMLANMASI VE GÖZDEN GEÇİRİLMESİ TALEPLERİ.....	131
XV. BAKANLAR KOMİTESİ TARAFINDAN TALEP EDİLEN TAVSİYE NİTELİĞİNDE GÖRÜŞLER.....	133
3. MAHKEME ÖNÜNDEKİ USUL (II): USULE DAİR DİĞER KONULAR.....	134
I. ALENİYET.....	134
II. HUKUKİ TEMSİL.....	135
III. ADLİ YARDIM.....	135
IV. DURUŞMALAR.....	136

V. İHTİYATİ TEDBİRLER.....	137
a. Kapsam	139
b. Usul.....	141
VI. SORUŞTURMALAR VE TANIK DİNLEME/KANIT TOPLAMA DURUŞMALARİ	141
VII. İSPAT YÜKÜ VE İSPAT ÖLÇÜTÜ	144
VIII. PİLOT KARARLAR	146
IX. ÜÇÜNCÜ TARAFLARIN MÜDAHALESİ.....	148
4. 41. MADDE: ADİL TAZMİN	151
I. YARGILAMA MASRAFLARI VE GİDERLERİ	154
II. MADDİ VE MANEVİ ZARAR	155
5. 46. MADDE	158
6. 14 No'lu PROTOKOL	161
7. MAHKEMENİN REFORMU	162
I. 15 NO'LU PROTOKOL	163
II. TAVSİYE NİTELİĞİNDEKİ GÖRÜŞ TALEPLERİ (16 NO'LU PROTOKOL)	164
8. GELECEK.....	166

4

MAHKEME KARARLARININ İNFAZI

1. BAKANLAR KOMİTESİNİN ROLÜ.....	172
2. USUL	172
I. ADİL TAZMİNAT	174
II. BİREYSEL TEDBİRLER.....	175
III. GENEL TEDBİRLER	177
3. MAHKEME VE KARARLARININ İNFAZI	181
4. PARLAMENTOERLER MECLİSİ VE KARARLARIN İNFAZI.....	183
5. 14 NO'LU PROTOKOL	185
6. SONUÇ.....	187

Üçüncü Kısım

KORUNAN HAKLAR

5

MADDE 2: YAŞAM HAKKI

1. YAŞAM HAKKININ YASA İLE KORUNMASI YÜKÜMLÜLÜĞÜ	192
I. YASAL VE İDARİ ÇERÇEVE	192
a. Öldürmeyi yasaklayan yasalar	192
b. Hayati tehlike yaratabilecek faaliyetlerin düzenlenmesi.....	194
II. PRATİK TEDBİRLER	194
a. Başkasının suç teşkil eden eylemlerine karşı koruma	194
b. Özgürlüğünden mahrum olan kişilerin korunması	197
c. Toplumun korunması	199
III. SAĞLIK HİZMETLERİ VE DİĞER SOSYAL HİZMETLER	200
IV. SORUŞTURMA YAPMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ	201
V. DOĞMAMIŞ ÇOCUĞUN KORUNMASI	207
a. İradi Kürtaj.....	207
b. İradi olmayan kürtaj.....	208
2. GÜÇ KULLANARAK ÖLDÜRME YASAĞI	209
I. GENEL KURAL	209
II. İZİN VERİLEN İSTİSNAİ HALLER	212
a. Ölüm cezası	212
b. İzin verilen amaçlarla güç kullanımı sonucu ölüm	212
c. Kendini ya da başkasını hukuka aykırı şiddete karşı koruma.....	215
d. Bir yakalamayı gerçekleştirmek ya da bir kaçışı önlemek	217
e. Bir ayaklanma ya da isyanın bastırılması.....	218
3. SONUÇ.....	219

6

MADDE 3: İŞKENCE VEYA İNSANLIK DIŞI YA DA AŐAĐILAYICI MUAMELE VEYA CEZA YASAĞI

1. GİRİŞ	221
2. İŞKENCE	224
3. İNSANLIK DIŞI MUAMELE	227
I. POLİŐ YA DA DIĞER DEVLET GÖREVLİLERİNİN GÜÇ KULLANIMI	228
II. PSİKOLOJİK SORGU TEKNİKLERİNİN KULLANIMI	229
III. TUTULMA KOŞULLARI VE TUTULANLARA MUAMELE	229
IV. SUÇLULARIN İADEŐİ VE SINIR DIŞI	230
V. OLAĐANÜŐTÜ İADELER	238
VI. KAYIP KİŞİLER	239
VII. İNSANLIK DIŞI MUAMELENİN DIĞER TÜRLERİ	240
4. İNSANLIK DIŞI CEZA	240
5. AŐAĐILAYICI MUAMELE	242
I. TUTULMA KOŞULLARI VE TUTULANLARA MUAMELE	243
a. Genel olarak	243
b. Tutulma koşulları ve tutulanlara muamele	244
c. Tecrit	247
d. Tıbbi Yardım	248
e. Zorla tıbbi müdahale	250
f. Kelepçeleme ve diğer kısıtlamalar	251
II. AYRIMCILIK	251
III. DIĞER AŐAĐILAYICI MUAMELE TÜRLERİ	253
6. AŐAĐILAYICI CEZA	254
7. KÖTÜ MUMAELEYE KARŞI KORUMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ	256
I. KÖTÜ MUMAELEYE KARŞI KORUMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ	256
II. SORUŞTURMA VE KANUNU UYGULAMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ	258
8. SONUÇ	260

7

MADDE 4: KÖLELİK, KULLUK, ZORLA ÇALIŞTIRMA VE ZORUNLU ÇALIŞMA YASAĞI

1. KÖLELİK VE KULLUK YASAĞI	264
2. ZORLA ÇALIŞTIRMA VE ZORUNLU ÇALIŞMA YASAĞI	265
I. ZORLA ÇALIŞTIRMANIN VE ZORUNLU ÇALIŞMANIN ANLAMI	265
II. İZİN VERİLEN İŞ VE HİZMETLER	266
III. TUTMA SIRASINDAKİ İŞ	266
IV. ASKERLİK HİZMETİ VE ALTERNATİF KAMU HİZMETİ	267
V. OLAĞANÜSTÜ HALLERDE KAMU HİZMETİ	268
VI. OLAĞAN YURTTAŞLIK YÜKÜMLÜLÜKLERİ	268
3. İNSAN TİCARETİ	269
4. POZİTİF YÜKÜMLÜLÜKLER	269
5. BAŞKA BİR DEVLETE SINIR DIŞI VEYA İADE	271
6. SONUÇ	271

8

MADDE 5: KİŞİ ÖZGÜRLÜĞÜ VE GÜVENLİĞİ HAKKI

1. GENEL OLARAK MADDE 5.....	274
2. GÖZALTI VE TUTMA (ÖZGÜRLÜKTEN MAHRUM KALMA) TERİMLERİMİM ANLAMI.....	276
I. "ÖZGÜRLÜKTEN MAHRUM BIRAKMA" NEDİR?.....	276
II. SOSYAL BAKIM BAĞLAMINDA TUTMA.....	281
3. ÖZGÜRLÜKTEN MAHRUM BIRAKMA	283
I. DEVLETİN SORUMLULUĞU VE POZİTİF YÜKÜMLÜLÜKLER	283
II. TUTULMA KOŞULLARI	284
III. SINIRLAR ARASI TRANSFERLER, SUÇLULARIN İADESİ VE SINIR DIŞI.....	284
IV. KİŞİ GÜVENLİĞİ HAKKI, "KAYIPLAR" VE MADDE 5(1)'DE ZİMMEN BULUNAN USULE DAİR GÜVENCELER	286
4. ANA İLKELER: TUTMANIN "HUKUKA UYGUNLUĞU" VE KEYFİ TUTMAYA KARŞI KORUMA.....	286
I. İLGİLİ İÇ HUKUKA (YA DA ULUSLARARASI HUKUKA) UYGUNLUĞUN DENETLENMESİ.....	287
II. "YASANIN NİTELİĞİ" ("HUKUKİ BELİRLİLİK")	288

III. BİREYİN KEYFİLİĞE KARŞI KORUNMASI.....	289
5. MADDE 5(1)(A) – (F): TUTMA SEBEPLERİ.....	291
I. BARIŞ ZAMANI YA DA SİLAHLI ÇATIŞMALAR SIRASINDA ÖNLEYİCİ YA DA GÜVENLİK AMAÇLI TUTMA.....	291
II. MADDE 5(1)(A): YETKİLİ MAHKEMENİN MAHKUMİYET KARARINDAN SONRA TUTMA.....	293
III. MADDE 5(1)(B): BİR MAHKEME KARARINA YA DA YASANIN ÖNGÖRDÜĞÜ BİR YÜKÜMLÜLÜĞE UYMAMA NEDENİYLE TUTMA	296
a. Bir mahkemenin hukuka uygun kararına uymama.....	296
b. Yasadan kaynaklanan herhangi bir yükümlülüğün yerine getirilmesi	297
c. Yasayla belirlenen herhangi bir yükümlülüğün yerine getirilmesi—önleme amaçlı tutma	299
IV. MADDE 5(1)(C): SUÇ İŞLENDİĞİNDEN MAKUL ŞÜPHE DUYULMASI ÜZERİNE TUTMA VD.....	300
a. “Suç”	300
b. Tutmanın amacı	301
c. Makul şüphe	302
d. Daha genel olarak hukuka uygunluk	303
V. MADDE 5(1)(D): KÜÇÜKLERİN TUTULMASI	304
VI. MADDE 5(1)(E): AKIL HASTALARININ, ALKOL BAĞIMLILARININ, SERSERİLERİN VS TUTULMASI	306
a. Bulaşıcı hastalıkların yayılmasının önlenmesi	306
b. “Serseriler”	307
c. “Alkolikler” ve “uyuşturucu bağımlıları”	307
d. “Akıl hastaları”	309
VII. MADDE 5(1)(F): SINIR DIŞI YA DA İADE İŞLEMLERİ VS. ESNASINDA TUTMA.....	313
a. “İzinsiz giriş”in önlenmesi	313
b. “Derdest olan sınır dışı ya da iade amacı”	314
6. MADDE 5(2): YAKALAMA SEBEPLERİNİN DERHAL BİLDİRİLMESİ	318
I. GENEL OLARAK	318
II. BİLGİNİN DERHAL VERİLMESİ GEREKLİLİĞİ VE VERİLECEK BİLGİNİN DÜZEYİ	319
7. MADDE 5(3): TUTUKLAMA SIRASINDA HESAP VEREBİLİRLİK VE MAKUL SÜREDE YARGILANMA	322
I. YAKALAMANIN ARDINDAN DERHAL YARGIÇ YA DA “DİĞER BİR GÖREVLİNİN” ÖNÜNE ÇIKARILMA HAKKI.....	322
a. Yargıç ya da hukuken yargılama yetkisine sahip diğer bir görevlinin önüne getirilme	322
b. Derhal	323
c. Yargı görevlisinin özellikleri.....	324
d. Görevlinin vazifesi ve takip edilen usul	325

II. MAKUL ŞARTLAR ALTINDA YARGILAMA SIRASINDA SERBEST BIRAKILMA HAKKI	326
a. Tutukluluğun devamı için “makul şüphe”den fazlasının gerekli olması.....	327
b. Tahliye taleplerinin reddi sebepleri	329
c. Kefaletle tahliye koşulları (miktar dahil)	331
III. MAKUL SÜREDE YARGILAMA (“DAVANIN YÜRÜTÜLMESİNDE ÖZEL BİR ÖZEN GÖSTERİLMESİ” GEREĞİ)	332
8. MADDE 5(4): ÖZGÜRLÜKTEN MAHRUM BIRAKMAYA KARŞI BAŞVURU YOLU	334
I. MADDE 5(4)’ÜN ÖNEMİ (TUTMANIN HUKUKA UYGUNLUĞUNUN DENETİMİ)	334
II. MADDE 5(4) ANLAMINDAKİ “MAHKEME”NİN SAHİP OLMASI GEREKEN NİTELİKLER VE USULLER..	336
a. Denetime etkili erişim	336
b. Denetimi yapan makamın yargısal niteliği.....	337
c. Denetimde gerekli olan usuli güvenceler	338
III. MAKUL ARALIKLARLA DEVAM EDEN DENETİM MAKUL ARALIKLARLA DEVAM EDEN DENETİM	344
IV. MADDE 5(4)’ÜN UYGULANMASININ KAPSAMI.....	346
9. MADDE 5(5): YASADIŞI TUTMA NEDENİYLE TAZMİNAT HAKKI	347
10. SONUÇ.....	348

9

MADDE 6: ADİL YARGILANMA HAKKI

1. MADDE 6: GENEL OLARAK.....	352
2. UYGULAMA ALANI	354
I. BİR SUÇ İSNADININ KARARA BAĞLANMASINDA	354
a. “Ceza hukuku alanına giren suç”un anlamı	355
b. “İsnat”ın anlamı	357
II. MEDENİ HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLERLE İLGİLİ UYUŞMAZLIKLARIN KARARA BAĞLANMASINDA	359
a. “Medeni” hak ve yükümlülüklerin anlamı	359
b. “Hak ve yükümlülükler”in anlamı.....	367
c. Medeni hak ve yükümlülüklerle ilgili “uyuşmazlık”	368
d. Medeni hak ve yükümlülüklerin esası hakkında ne zaman karar verilir?	369
e. Madde 6(1)’in idari kararlar bağlamında uygulanması.....	371
f. Madde 6(1) kapsamındaki davanın aşamaları.....	373
g. Kararların İnfazı.....	374

3. MADDE 6(1): CEZAI VE CEZAI OLMAYAN DAVALARDAKİ GÜVENCELER	376
I. MAHKEMEYE ERİŞİM HAKKI	376
a. <i>Golder</i> davası	376
b. Etkili erişim hakkı	377
c. Mahkemeye erişim hakkının sınırlandırılması	380
d. Erişim hakkından feragat	386
e. 13. Madde ile ilişki	386
II. HAKKANİYETE UYGUN YARGILANMA HAKKI	387
a. Duruşmada hazır bulunma	387
b. Yargılamaya etkili olarak katılma hakkı	390
c. Silahların eşitliği	391
d. Çekişmeli Yargı Hakkı	393
e. Delillere ilişkin kurallar	395
f. Ceza davalarında masumiyet karinesi	398
g. Dolaysızlık ilkesi	398
h. Kendi kendini suçlamama hakkı	398
i. Tuzak	403
j. Davayı etkileyebilecek basın aleniyeti	405
k. Davacının talebini başarısızlığa uğratma amacına yönelik geriye yürüyen yasal düzenleme	405
l. Gereçeli karar	405
m. Kesin hüküm: Kararların nihailiği	407
n. Hakkaniyete uygun yargılanma ile ilgili diğer hususlar	408
III. ALENİ YARGILANMA, DURUŞMA VE ALENİ KARAR HAKKI	409
a. Aleni yargılanma hakkı	409
b. Sözlü duruşma hakkı	411
c. Aleni yargılamadan ya da sözlü duruşmadan feragat	412
d. Aleni karar hakkı	413
IV. MAKUL SÜREDE YARGILANMA HAKKI	414
V. YASAYLA KURULMUŞ BAĞIMSIZ VE TARAFSIZ BİR MAHKEME TARAFINDAN YARGILANMA HAKKI	420
a. Mahkeme	420
b. Bağımsız mahkeme	421
c. Tarafsız mahkeme	425
d. Yasayla kurulmuş bir mahkeme	431

VI. MADDE 6(1)'İN TEMYİZ USULÜNE UYGULANIŞI.....	432
4. MADDE 6(2): CEZA DAVALARINDA MASUMİYET KARİNESİ	433
5. MADDE 6(3): CEZA DAVALARINDAKİ DİĞER GÜVENCELER	439
I. GENEL OLARAK MADDE 6(3)	439
II. MADDE 6(3)(A): SUÇLAMA HAKKINDA BİLGİ SAHİBİ OLMA HAKKI	440
III. MADDE 6(3)(B): YETERLİ ZAMAN VE KOLAYLIKLARA SAHİP OLMA HAKKI	442
a. Yeterli zaman	442
b. Yeterli kolaylıklar.....	443
IV. MADDE 6(3)(C): KENDİNİ BİZZAT YA DA HUKUKİ YARDIM ALARAK SAVUNMA HAKKI	445
a. Bizzat savunma	447
b. Hukuki yardım.....	447
c. Adli yardım.....	449
d. Pratik ve etkili hukuki yardım	451
V. MADDE 6(3)(D): TANIK DİNLETME VE ÇAPRAZ SORGU HAKKI.....	453
VI. MADDE 6(3)(E): TERCÜMAN HAKKI	458
6. SONUÇ.....	460

10

MADDE 7: GEÇMİŞE YÜRÜYEN SUÇ VE CEZALARA MARUZ KALMAMA ÖZGÜRLÜĞÜ

1. GEÇMİŞE YÜRÜYEN SUÇLAR.....	462
2. GEÇMİŞE YÜRÜYEN CEZALAR.....	466
3. HUKUKUN GENEL İLKELERİ İSTİSNASI	469

11

8. MADDE: ÖZEL HAYATA, AİLE YAŞAMINA, KONUT VE HABERLEŞMEYE SAYGI HAKKI

1. GİRİŞ	471
2. 8(1). MADDE TARAFINDAN KORUNAN DÖRT MENFAAT	473
I. ÖZEL HAYAT.....	473
II. AİLE YAŞAMI	475

III. KONUT	477
IV. HABERLEŐME	479
V. SONUÇ	479
3. NEGATİF, POZİTİF VE USULİ YÜKÜMLÜLÜKLER	480
I. NEGATİF YÜKÜMLÜLÜKLER	480
II. POZİTİF YÜKÜMLÜLÜKLER	481
III. USULİ YÜKÜMLÜLÜKLER	483
4. İÇTİHATLARIN KONU TEMELİNDE İNCELENMESİ	484
I. KİŞİSEL KİMLİK	484
a. Toplumsal cinsiyet kimliği	484
b. Bir kiŐinin kökeni hakkında bilgi	486
c. Görünüş	486
d. İsimler	487
e. Etnik ve dini kimlik	488
f. Ulusal kimlik	489
II. RUHSAL, FİZİKSEL VE PSİKOLOJİK BÜTÜNLÜK	489
III. TIBBİ BAKIM VE TEDAVİ	492
a. Rıza olmaksızın tedavi	492
b. Tıbbi ihmal	494
c. Bakım ve tedavinin mevcudiyeti	494
d. Ötenazi	496
e. Yardımlı üreme	496
IV. CİNSEL FAALİYETLER	497
V. BASINDA ÇIKAN HABERLER	499
a. Mahremiyet	499
b. İtibar	501
VI. GİZLİ GÖZETİM	503
VII. ARAMA VE EL KOYMA	506
VIII. VERİLERİN KORUNMASI	508
IX. VERİLERE ERİŞİM	511
X. AİLE İLİŞKİLERİ VE KİŞİSEL İLİŐKİLER	512
a. Ebeveynliğin tanınması	512
b. Evlat edinme	515
c. Aile iliŐkilerinin diğer yönleri	516

XI. ÇOCUK KORUMA YARGILAMASI, VELAYETLE İLGİLİ KONULAR VE ÇOCUK KAÇIRMA.....	518
a. Çocuk koruma yargılamaları.....	518
b. Velayet, kişisel ilişki kurulması ile ilgili ihtilaflar ve uluslararası çocuk kaçırma	521
XII. GÖÇ	524
XIII. İŞ YAŞAMI VE SİYASİ ETKİNLİKLER.....	527
XIV. KONUT VE BARINMA İLE İLGİLİ KONULAR.....	529
XV. ÇEVRE HAKKI	532
XVI. MAHPUSLAR.....	535
5. SONUÇ.....	539

12

MADDE 9: DÜŞÜNCE, VİCDAN VE DİN ÖZGÜRLÜĞÜ

1. 9. MADDENİN KAPSAMI.....	543
2. DÜŞÜNCE, VİCDAN VE DİN ÖZGÜRLÜĞÜ: İNANMA HAKKI.....	545
3. DÜŞÜNCE, VİCDAN VE DİN ÖZGÜRLÜĞÜ: BİREY, GRUP VE DEVLET	548
I. KİLİSE-DEVLET İLİŞKİLERİ.....	548
II. VİCDANİ RET	551
4. İBADET ETMEK, ÖĞRETMEK, UYGULAMAK VE AYIN YAPMAK ŞEKLİNDE DİN VEYA İNANCI AÇIĞA VURMAK	553
I. AÇIĞA VURMANIN NİTELİĞİ	553
II. DİN VEYA İNANCIN ALENİ OLARAK AÇIĞA VURULMASI.....	554
5. HAKLI KILINABİLİR MÜDAHALELER	555
I. YASA TARAFINDAN ÖNGÖRÜLMEK.....	555
II. MEŞRU AMAÇ	556
III. DEMOKRATİK BİR TOPLUMDA GEREKLİ OLMAK	558
a. Dini kıyafetler.....	558
b. Bir kişi ya da topluluğun var olan inancını değiştirmek amacıyla gerçekleştirilen faaliyetler.....	561
6. SONUÇ.....	562

13

**MADDE 10:
İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ**

1. GİRİŞ	563
2. KORUMANIN KAPSAMI	565
I. GENEL DEĞERLENDİRME	565
II. POZİTİF YÜKÜMLÜLÜKLER.....	567
III. BİLGİYE ERİŞİM	570
IV. NEFRET UYANDIRAN AÇIKLAMALAR VE 10. İLE 17. MADDE ARASINDAKİ İLİŞKİ	572
V. "REVİZYONİST" SÖYLEM	573
VI. ŞİDDETE TAHRİK	576
3. FARKLI İFADE KATEGORİLERİ	579
I. SİYASİ İFADELER.....	579
a. Genel Bakış	579
b. Siyasi partiler ve ifade özgürlüğü	581
II. KAMU YARARI KAVRAMI.....	582
III. SANATSAL İFADELER	582
IV. TİCARİ İFADELER	585
a. Genel bakış.....	585
b. Ticari ifadelere yönelik kısıtlamalar	585
c. Ticari ifadeler ve kamu yararı	588
4. İFADE İÇİN KULLANILAN FARKLI ARAÇLAR	589
I. BASIN VE GAZETECİLİK ÖZGÜRLÜĞÜ	589
a. Genel bakış.....	589
b. Haber kaynağının gizliliğinin korunması	590
II. İNTERNET İLE İLGİLİ KONULAR VE YAYIN İZİNİ VERİLMESİ	592
a. İnternet.....	592
b. Yayın izni verilmesine ilişkin genel değerlendirme	595
c. Dini ve siyasi reklamların yayınlanması	597
5. YASAYLA ÖNGÖRÜLME.....	600
6. MEŞRU AMAÇLAR.....	602
I. GENEL BAKIŞ.....	602

II. ULUSAL GÜVENLİĞİN KORUNMASI	603
III. DÜZENSİZLİĞİN VE SUÇ İŞLENMESİNİN ÖNLENMESİ	604
IV. AHLAKIN KORUNMASI.....	606
V. ÖZEL KİŞİLERİN ŞÖHRETİ VE ONURUNUN KORUNMASI	609
VI. KAMUYA MAL OLMUŞ KİŞİLERİN MAHREMİYET, ŞÖHRET VE ŞEREFİNİN KORUNMASI	615
VII. BAŞKALARININ DİN ÖZGÜRLÜĞÜNÜN KORUNMASI	618
VIII. TELİF HAKLARININ KORUNMASI	620
IX. GİZLİ BİLGİLERİN AÇIKLANMASININ ENGELLENMESİ	620
X. YARGI ORGANLARININ OTORİTE VE TARAFSIZLIĞININ SÜRDÜRÜLMESİ	623
a. Genel bakış.....	623
b. Yargıyı veya savcılar hedef alan eleştiriler.....	624
c. Yargılamaya uygunsuz bir etkide bulunulmasının önlenmesi.....	628
7. 10(2) MADDESİ KAPSAMINDAKİ GÖREV VE SORUMLULUKLAR	630
I. GENEL BAKIŞ.....	630
II. DEVLET MEMURLARININ GÖREV VE SORUMLULUKLARI	632
III. GAZETECİLERİN GÖREV VE SORUMLULUKLARI	634
a. Genel bakış.....	634
b. Gazetecilerin doğru ve güvenilir haber verme ödevi.....	635
c. Gazetecilerin atıfta buldukları bilgilerin doğruluğunu teyit etmek için bağımsız bir araştırma yürütme ödevi.....	636
d. "Resmi" bir rapora dayanmak ve gazetecilerin bağımsız araştırma yürütme ödevinden muaf olması	637
8. HAKARET İLE İLGİLİ KONULARI İNCELEMELER İÇİN GELİŞTİRİLEN FARKLI METODOLOJİ VE İLKELER.....	638
I. GENEL BAKIŞ.....	638
II. KAMUYA MAL OLMUŞ KİŞİLER VE KABUL EDİLEBİLİR ELEŞTİRİNİN SINIRLARININ DAHA GENİŞ OLMASI.....	640
a. Siyasetçiler ve kamuya mal olmuş kişiler doktrini	640
b. Devlet memurları ve kamuya mal olmuş kişiler doktrini	643
III. OLGUSAL İFADELER İLE DEĞER YARGILARI ARASINDAKİ FARKLILIK.....	644
IV. "YETERLİ OLGUSAL TEMEL"	646
V. DAVAYA KONU İFADENİN DOĞRULUĞUNUN KANITLANMASI.....	648
VI. DAVAYA KONU EDİLEN İFADELERİN DOĞRULUĞUNUN ORTAYA KONULMASI İÇİN GELİŞTİRİLMİŞ BAZI DİKKAT ÇEKİCİ YAKLAŞIMLAR.....	650
VII. İDDİALARIN DOĞRULUĞUNU KANITLAMA OLANAĞI TANINMAMASI.....	652
9. SONUÇ.....	652

14

MADDE 11: TOPLANMA VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

1. GİRİŞ	655
2. BARIŞÇIL TOPLANMA ÖZGÜRLÜĞÜ	656
I. POZİTİF YÜKÜMLÜLÜKLER.....	657
II. ÜÇÜNCÜ KİŞİLERİN HAKLARI	659
III. BARIŞÇIL TOPLANMAYA YÖNELİK MÜDAHALELER	660
IV. MÜDAHALELERE GETİRİLEN SINIRLAMALAR.....	662
3. ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ.....	673
I. ÖRGÜTÜN ANLAMI.....	674
II. ÖRGÜTLERE YÖNELİK SINIRLAMALAR	674
a. Siyasi partiler	675
b. Diğer örgütler.....	682
c. Örgütlenme özgürlüğüne yönelik müdahale: Orantılılık koşulu	687
d. Örgütlerin hukuken tanınması	689
III. POZİTİF YÜKÜMLÜLÜKLER.....	690
4. SENDİKA KURMA VE SENDİKAYA ÜYE OLMA ÖZGÜRLÜĞÜ	691
I. SENDİKANIN KENDİ İÇ İŞLEYİŞİNİ DÜZENLEME HAKKI.....	693
II. SENDİKALARIN ÜÇÜNCÜ KİŞİLERE YÖNELİK FİİLLERİ	695
III. SENDİKAYA ÜYE OLMAMA HAKKI	695
IV. ÜYELERİN MENFAATLERİNİ KORUMA HAKKI	698
V. KAMU GÖREVLİLERİNE YÖNELİK KISITLAMALAR.....	701
5. SONUÇ.....	702

15

**MADDE 12:
EVLENME VE AİLE KURMA HAKKI**

1. GİRİŞ	705
2. EVLENME HAKKI	706
I. GENEL OLARAK	706
II. TRANSSEKSÜELLER	709

III. EŞÇİNSEL EVLİLİKLERİ	710
IV. BOŞANMA.....	711
3. AİLE KURMA HAKKI	712
4. EVLİ OLMAYAN KİŞİLER.....	713
5. SONUÇ.....	714

16

MADDE 13: ETKİLİ BİR İÇ HUKUK YOLUNA BAŞVURMA HAKKI

1. GİRİŞ	715
2. SÖZLEŞME'NİN GENEL DÜZENİ İÇİNDE 13. MADDE	716
I. 13. MADDE, SÖZLEŞME'NİN İÇ HUKUKUN PARÇASI HALİNE GELMESİ VE DEVLETİN HUKUK YOLU SAĞLAMA KONUSUNDAKİ TAKDİRİ	716
II. YALNIZCA SAVUNULABİLİR İDDİALAR İÇİN HUKUK YOLU	717
III. EK BİR HUKUK YOLU VE 35. MADDE İLE İLİŞKİ	718
3. MADDE 13: GENEL İLKELER/"ETKİLİ BİR HUKUK YOLU"NUN GEREKLERİ	719
I. ETKİLİ BİR HUKUK YOLUNUN ESASA İLİŞKİN İLKELERİ/GEREKLİLİKLERİ	720
II. ETKİLİ BİR HUKUK YOLUNUN KURUMSAL GEREKLİLİKLERİ	722
III. BİR DEN FAZLA USULÜN BİRLEŞMESİ YETERLİ OLABİLİR	723
4. MADDE 13: GENEL İLKELER/BELİRLİ BAĞLAMLARDAKİ GEREKLİLİKLER	724
I. MADDE 13 VE SINIR DIŞI.....	724
II. MADDE 13 VE ULUSAL GÜVENLİK	725
III. YARGILAMA UZUNLUĞU VE MADDE 13	727
IV. MADDE 13 UYARINCA TEMEL HAKLARIN AĞIR İHLALLERİ İÇİN ETKİLİ SORUŞTURMA	729
V. ZARARDAN KORUMA GÖREVİ BAĞLAMINDA 2. VE 3. MADDE İHLALLERİ	731
5. SONUÇ.....	732

17

14. MADDE (SÖZLEŞMEDE KORUNAN HAKLAR BAKIMINDAN AYRIMCILIK YASAĞI) VE 12 NO'LU PROTOKOL ("YASAYLA DÜZENLENEN HERHANGİ BİR HAK" BAKIMINDAN AYRIMCILIK YASAĞI)

1. GİRİŞ	733
----------------	-----

2. 14. MADDENİN UYGULAMASINA GENEL BİR BAKIŞ.....	735
3. YALNIZCA GÜVENCE ALTINA ALINAN HAKLAR İÇİN KORUMA SAĞLANMASI VE ÇERÇEVE ÖLÇÜTÜ	736
4. YASAKLANAN BİR TEMELDE FARKLI MUAMELE.....	737
I. FARKLI MUAMELENİN BELİRLENMESİ.....	737
II. KİŞİLERİN KOŞULLARI MUKAYESE EDİLEBİLİR DEĞİLSE AYRIMCILIK OLUŞMAMIŞTIR	738
III. DURUMLARI ÖNEMLİ ÖLÇÜDE FARKLI OLAN KİŞİLERE FARKLI MUAMELE YÜKÜMLÜLÜĞÜ	739
IV. AYRIMCILIĞIN YASAKLANMIŞ TEMELLERİ (VEYA “AYIRT EDİCİ ÖZELLİKLER”).....	740
5. FARKLI MUAMELE NESNEL VE MAKUL NEDENLERLE HAKLI KILINABİLİR	741
I. <i>BELÇİKA DİL</i> DAVASINDA ORTAYA KONULAN ÖLÇÜTLER	741
II. “SÖZLEŞME’DE YER VERİLEN BİR HAKKIN KULLANIMINDA FARKLI MUAMELE . . . MEŞRU BİR AMAÇ İZLEMELİDİR”	742
III. ORANTILILIK	743
6. “ŞÜPHELİ KATEGORİLERLE” İLGİLİ FARKLI MUAMELELERİN DAHA SIKI BİR DENETİME TABİ TUTULMASI ...	745
I. IRK (VEYA ETNİK KÖKEN).....	745
II. VATANDAŞLIK.....	746
III. CİNSİYET (TOPLUMSAL CİNSİYET).....	747
IV. DOĞUM.....	750
V. DİN	751
VI. CİNSEL YÖNELİM	752
VII. BEKAR BABALARIN ÇOCUKLARI İLE İLİŞKİ KURABİLMESİ VE MEDENİ HAL İLE İLGİLİ KONULAR	756
VIII. ENGELLİLİK VE SAĞLIK.....	757
7. 14. MADDE, İSPAT YÜKÜ VE AZINLIKLARIN KORUNMASI.....	759
I. İSPAT YÜKÜ VE İSTATİSTİKLER.....	759
II. SÖZLEŞME VE AZINLIKLARIN KORUNMASI	760
8. 14. MADDE VE AYRIMCILIK SAİKİNE DAYALI ŞİDDET.....	761
I. <i>NACHOVA VE DİĞERLERİ/BULGARİSTAN: 14. MADDE VE KOLLUK FAALİYETLERİ VE CEZA ADALETİ BAĞLAMINDA IRKÇI ŞİDDET</i>	761
a. 14. madde ve yetkili makamlar tarafından gerçekleştirilen ırkçı şiddetten dolayı devletin sorumluluğu (maddi yönü).....	762
b. 14. madde ve ulusal makamlarca ırkçı şiddetle ilgili etkili soruşturma yürütülmesi (usuli yön).....	763
II. DEVLETİN AYRIMCI SAİKLE UYGULANAN ŞİDDETE GÖZ YUMMASI	764
9. DOLAYLI AYRIMCILIK.....	765
10. AYRIMCILIĞA KARŞI KORUMADA POZİTİF YÜKÜMLÜLÜKLER VE TERSİNE AYRIMCILIK.....	767

I. ÖZEL ŞAHISLARIN AYRIMCI MUAMELELERİNE KARŞI KORUMA GEREKTİREN POZİTİF YÜKÜMLÜLÜK	767
II. TERSİNE AYRIMCILIK	768
11. 12 NO'LU PROTOKOL	769
12. SONUÇ	771

18

MADDE 15: SAVAŞ ZAMANINDA VEYA ULUSUN YAŞAMINI TEHDİT EDEN BAŞKA BİR OLAĞANÜSTÜ DURUMDA YÜKÜMLÜLÜKLERİN ASKIYA ALINMASI

1. GİRİŞ	773
2. 15. MADDEYE MÜRACAAT ETME İHTİYACI (SÖZLEŞME STANDARTLARINDA BELİRLİ BAĞLAMLARDA DEĞİŞİKLİĞE GİDİLMESİ)	776
I. ÜLKE DIŞI SİLAHLI ÇATIŞMALAR	776
II. TERÖRİZM	778
3. 15. MADDENİN GENEL UYGULAMASI	781
4. "SAVAŞ ZAMANINDA VEYA ULUSUN VARLIĞINI TEHDİT EDEN BAŞKA BİR GENEL TEHLİKE HALİNDE [OLAĞANÜSTÜ HAL DURUMUNDA]"	782
I. 15(1). MADDENİN YORUMLANMASI: BU MADDEYE DAYANILABİLMESİ İÇİN AŞILMASI GEREKEN EŞİK	782
a. Temel tanımlar	783
b. A ve Diğerleri/Birleşik Krallık	784
c. Önceki içtihatlar: şiddetin yoğunluğu; geçicilik; coğrafi durum	785
II. OLAĞANÜSTÜ DURUMUN VARLIĞI VE TAKDİR YETKİSİ	787
III. ÖZET	789
5. "... DURUMUN KESİNLİKLE GEREKTİRDİĞİ ÖLÇÜDE ... ALINAN TEDBİRLER ... "	789
I. "KESİNLİKLE GEREKTİRDİĞİ ... "	790
II. TAKDİR YETKİSİ	794
6. ULUSLARARASI HUKUKTAKİ DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	795
7. 15(2). MADDE: YÜKÜMLÜLÜKLERİN ASKIYA ALINAMAYACAĞI HAKLAR	796
8. 15(3). MADDE: USULİ GEREKLİLİKLER	798
9. REFORM ÖNERİLERİ	800
10. SONUÇ	801

19

MADDE 16-18: KORUNAN HAKLARA GETİRİLEN DİĞER KISITLAMALAR

1. MADDE 16: YABANCILARIN SİYASİ HAKLARINA GETİRİLEN KISITLAMALAR	803
2. MADDE 17: SÖZLEŞME'DE YER ALAN HAKLARI TAHRİP ETMEYE DÖNÜK FAALİYETLERE YÖNELİK KISITLAMALAR	804
I. GİRİŞ	804
II. 17. MADDENİN DEVLET TARAFINDAN İLERİ SÜRÜLMESİ	805
III. 17. MADDENİN DEVLETE KARŞI İLERİ SÜRÜLMESİ	808
3. MADDE 18: KISITLAMALARIN UYGUN OLMAYAN BAŞKA BİR AMAÇLA KULLANILMASI YASAĞI	809
I. 18. MADDE İHLALLERİ: ÖRNEKLER	810
II. 18. MADDE NASIL BİR ROL ÜSTLENECEK? NASIL UYGULANMALI?	812
III. <i>MERABİSHVILI/GÜRCİSTAN</i>	813
IV. 18. MADDE HANGİ TEMELDE UYGULANMAYA DEVAM EDECEK?	815

20

**1 NO'LU PROTOKOL 1. MADDE:
MÜLKİYET HAKKI**

1. GİRİŞ	817
I. MALVARLIĞI	818
II. SOSYAL YARDIMLAR VE EMEKLİ MAAŞLARI	823
III. BARIŞÇIL YARARLANMA: MÜDAHALENİN ÜÇ TÜRÜ	825
IV. MALVARLIĞINA ERİŞİM	825
V. MALVARLIĞINI KORUMA YÖNÜNDEKİ POZİTİF YÜKÜMLÜLÜK	827
2. 1 NO'LU PROTOKOLÜN 1. MADDESİNİN YAPISI VE HÜKÜMLERİNİN KARŞILIKLI İLİŞKİSİ	830
I. ÜÇ KURAL	830
II. MEŞRU BİR AMAÇ	833
III. YASAYA UYGUNLUK İLKESİ	834
3. 1/1/1 MADDESİ: MÜLKİYETTEN BARIŞÇIL BİR BİÇİMDE YARARLANMA HAKKINA MÜDAHALE	837
4. 1/1/2 MADDESİ: MALVARLIĞINDAN YOKSUN BIRAKILMA	842
I. YOKSUN BIRAKILMA NEDİR?	842
II. ULUSLARARASI HUKUKUN GENEL İLKELERİ	844

III. TAZMİNAT	845
5. 1(2). MADDE: KULLANIMIN DENETLENMESİ.....	851
I. KAMU YARARI İÇİN DENETLEME	851
II. VERGİLERİN, KATKILARIN VE CEZALARIN ÖDENMESİ.....	859
6. SONUÇ.....	860

21

1 NO'LU PROTOKOL, 2. MADDE: EĞİTİM HAKKI

1. GİRİŞ	863
2. EĞİTİM HAKKINDAN YOKSUN BIRAKILMAMAK	866
I. MEVCUT EĞİTİM KURUMLARINA ERİŞİM VEYA BU KURUMLARDAN ÇIKARILMA	866
II. SUNULAN EĞİTİMİN ETKİLİLİĞİ.....	869
3. EBEVEYNLERİN DİNİ İNANÇLARINA ve FELSEFİ KANAATLERİNE SAYGI	870
4. AYRIMCILIK VE AZINLIK HAKLARI	874
5. SONUÇ.....	875

22

1 NO'LU PROTOKOL, MADDE 3: SERBEST SEÇİM HAKKI

1. GİRİŞ	877
2. SERBEST SEÇİMLERLE İLGİLİ İÇTİHADIN GENEL İLKELERİ	879
3. SEÇİMLERLE İLGİLİ HAKLARIN KAPSAMI: YASAMA ORGANI SEÇİMLERİ	881
4. OY KULLANMA HAKKI	883
I. TAŞIMASI GEREKEN NİTELİKLER: YAŞ, VATANDAŞLIK VE İKAMET İLE İLGİLİ KURALLAR	883
II. OY KULLANMA HAKKINDAN YOKSUN BIRAKILMA: GENEL OY HAKKININ SINIRLARI	885
III. MAHKÛMLARIN OY KULLANMA HAKKINDAN YOKSUN BIRAKILMASI.....	887
5. SEÇİMLERDE ADAY OLMA HAKKI	890
I. ADAYLIK İÇİN ÖNGÖRÜLEN NİTELİKLER: YAŞ, VATANDAŞLIK VE İKAMET	891
II. ADAYLIĞI KABUL EDİLEN KİŞİLERİN ADAYLIKTAN MEN EDİLMESİ	893
III. ADAYLIKLA İLGİLİ DİĞER DÜZENLEMELER	895

a. Adaylık için emaneten para yatırma koşulu.....	895
b. Kamu ve din görevlilerinin adaylığına ilişkin engeller	895
c. Dil yeterliliği ile ilgili yasal düzenlemeler	896
d. Geçmişteki siyasi bağların seçimlerde adaylık önünde engel oluşturması	896
e. Siyasi konumun kötüye kullanılmasının adaylık önünde engel oluşturması	898
IV. YASAMA ÇALIŞMALARINA KATILMA HAKKI	900
6. SEÇİMLERİN SEVK VE İDARESİ	901
7. SEÇİMLERLE İLGİLİ BAŞVURULAR VE İTİRAZLAR	902
8. SEÇİM SİSTEMLERİ.....	904
9. SEÇİMLERDE RADYO-TELEVİZYON YAYINCILIĞI VE MEDYANIN SEÇİMLERİ VERME BİÇİMİ.....	907
10. SONUÇ.....	908

23

4, 6, 7 VE 13 NO'LU PROTOKOLLER

1. 4 NO'LU PROTOKOL, MADDE 1: SÖZLEŞMEDEN DOĞAN YÜKÜMLÜLÜKLERİN YERİNE GETİRİLMEMESİ NEDENİYLE HAPSEDİLME YASAĞI.....	911
2. 4 NO'LU PROTOKOL, MADDE 2: BİR DEVLETİN ÜLKESİ İÇİNDE SERBEST DOLAŞIM ÖZGÜRLÜĞÜ VE ÜLKEDEN AYRILMA ÖZGÜRLÜĞÜ.....	912
I. BİR DEVLETİN ÜLKESİ İÇİNDE SERBEST DOLAŞIM ÖZGÜRLÜĞÜ.....	913
II. BİR ÜLKEDEN AYRILMA ÖZGÜRLÜĞÜ	916
III. İKAMETGÂHINI SEÇME ÖZGÜRLÜĞÜ	917
3. 4 NO'LU PROTOKOL, MADDE 3: VATANDAŞLARIN ÜLKESİNDEN SINIRDIŞI EDİLMEME VE ÜLKESİNE GİRME HAKKI	917
4. 4 NO'LU PROTOKOL, MADDE 4: YABANCILARIN TOPLUCA SINIRDIŞI EDİLMEME HAKKI	919
5. 6 ve 13 NO'LU PROTOKOLLER: ÖLÜM CEZASI	924
6. 7 NO'LU PROTOKOL, MADDE 1: YABANCILARIN BİREYSEL OLARAK SINIRDIŞI EDİLMEME HAKKI	926
7. 7 NO'LU PROTOKOL, MADDE 2: CEZAİ KONULARDA İKİ DERECELİ YARGILANMA HAKKI.....	928
8. 7 NO'LU PROTOKOL, MADDE 3: ADLİ HATALAR İÇİN TAZMİNAT HAKKI	929
9. 7 NO'LU PROTOKOL, MADDE 4: NE BIS IN IDEM.....	931
10. I. AYNİ FİİLE (<i>IDEM</i>) İLİŞKİN YARGILAMANIN TEKRARLANMASI (<i>BIS</i>).....	933
11. 7 NO'LU PROTOKOL, MADDE 5: EŞLERİN SAHİP OLDUKLARI HAKLAR BAKIMINDAN EŞİTLİK	936